

Råvarepriskompensasjon (RÅK)

Råvarepriskompensasjon eller RÅK som det forkortes, er en kompensasjon som har til formål å utjevne konkurransevilkårene for produsenter av bearbeidede landbruksvarer. I tillegg skal ordningen gi grunnlag for økt handel.

Tollrådgiver
Helene Øien Hval
Senior Manager, BDO Advokater

Gjennom ordningen kan tollsats og prisnedskrivning benyttes for å utjevne prisforskjeller mellom Norge og utlandet, på jordbruksråvarer som inngår i produksjonen av det som kalles for RÅK-varer. RÅK-varer er typiske bearbeidede landbruksvarer, som for eksempel, is, sauser, yoghurt, pizza, pasta og lignende. Råvarene som inngår i disse produktene, vil da kunne få en nedsatt tollsats.

Ordningen

Landbruksdirektoratet forvalter RÅK-ordningen og har også ansvar for å overvåke konkurransesituasjonen til RÅK-industrien.

Ordningen har sitt utgangspunkt i EØS-avtalens protokoll 3, og vareomfanget er knyttet til varenummer i den internasjonale HS-nomenklaturen. Innenfor ordningen kan forskjellige virkemidler benyttes, for eksempel tollsatser ved import, kalt RÅK-import eller tilskudd i form av prisnedskrivning ved norsk produksjon, kalt RÅK-tilskudd. Tilskuddet til RÅK-varer skal fastsettes slik at det kompenserer for prisforskjellen på jordbruksråvarer mellom Norge og utlandet, og disse virkemidlene skal sammen gi råvarepriskompensasjon ved salg i det innenlandske dagligvaremarkedet for norsk industri.

Tollsats

Tollsatsene til RÅK-varer er fastsatt i protokoll 3 til EØS-avtalen og skal kompensere for råvareprisforskjellene på bestemte råvarer i produktet, samtidig som de skal gi muligheten for fri konkurranse på industriledet. De fleste RÅK-varer har fast nedsatt tollsats eller fritak for toll. For de resterende RÅK-varene har importører anledning til å søke Landbruksdirektoratet om nedsatt tollsats. Tollsatsen beregnes på bakgrunn av ferdigvarens innhold av jordbruksråvarer.

Tilskudd

Når tollsatsen ikke er tilstrekkelig for å kompensere for ulikt prisnivå på jordbruksråvarer i Norge og i utlandet, kan det gis prisnedskrivning. Norsk næringsmiddelindustri kan søke om nedskrivning for bruk av jordbruksråvarer i produksjonen av utvalgte RÅK-varer. Det er ferdigvarens varenummer i tolltariffen som avgjør om et produkt er omfattet av tilskuddsordningen. Satsene fastsettes på grunnlag av differansen mellom norsk pris og verdensmarkedspris, inkludert tollsats, på de råvarene ordningen omfatter. Tilskuddsmidlene bevilges over jordbruksavtalen.

Praktisk

Varenummer som er omfattet av RÅK-importforskriften er markert med en blå ramme i fanen Import og Generelt i nettversjonen av tolltariffen, som ligger på www.toll.no. I tolltariffen som man finner på Lovdata står det "AGRI" til høyre for de samme varenumrene. For enkelte varenummer er tollsatsen delt i

to der toll (TL) er fast og råvaretollen (RT) etter søknad kan reduseres.

Ingen varer fra EU har toll i tillegg til råvaretoll. For varer fra tredjeland er det omvendt, her har nesten alle varer toll i tillegg til råvaretoll.

Råvaretollen skal ved import deklarerer med avgiftskode RT 100 i TVINN (tollstatens fortollingssystem), og om det skal betales toll skal dette deklarerer med TL 1.

Har man fått redusert råvaretoll fra Landbruksdirektoratet, blir denne tollnedsettelsen registrert som et individuelt unntaksdokument (USK) knyttet til den enkelte importør i TVINN, og for å kunne benytte nedsettelsen må det deklarerer følgende opplysninger:

- rubrikk 33 siste kolonne (tollavgifts-nedsettelse): S
- rubrikk 44: "USK" + nummer på tollavgifts-nedsettelsen, f.eks. USK 23/R012345

Skal det i tillegg påberopes en nedsatt toll på grunn av en frihandelsavtale og et medfølgende opprinnelsesbevis, må det oppgis i rubrikk 44 samt riktig kode i rubrikk 36.

I tollnedsettelsen vil også tollsatsen fra tredjeland være oppgitt. Denne skal benyttes dersom det ikke fremlegges et gyldig opprinnelsesbevis.

Hvis toll og råvaretollen i tollnedsettelsen til sammen overskrider tollsatsen som er oppgitt som maksimumsats i tolltariffen, skal tolltariffens sats brukes.

Både toll og råvaretoll

Dersom man ikke har fått en tollnedsettelse, skal tolltariffens satser brukes. Satsene skal fordeles mellom toll (TL 1) og råvaretoll (RT 100).

På noen varenummer, blant annet 21.06.9060 og 35.01.9010 vil man finne alternative tollsatser for enkelte landgrupper, der satsen (TL 1) er oppgitt både i prosent og i kroner pr. kg. Her kan man faktisk velge den tollsatsen som gir lavest avgiftsbeløp, og det er importørens ansvar å påse at den mest gunstige satsen blir brukt. Det skal i tillegg beregnes råvaretoll.

Eksempel på utregning for varenummer 21.06.9060:

I eksempelet er varens vekt 5000 kg og tollverdien 80 000,-.

Alternativ 1 – utregning etter satsene i RÅK-importforskriften

Råvaretoll deklarerer med sats som angitt i tabell og toll deklarerer med sats i prosent av verdien som angitt i tabellen:

$5000 \times 3,92$	= 19 600 kroner
$+ 80\,000 \text{ kr} \times 25,5 \%$	= 20 400 kroner
Sum	= 40 000 kroner

Alternativ 2 – utregning etter satsene i tolltariffen

Råvaretoll deklarerer med sats som angitt i tabell og toll deklarerer med sats per kg som alternativ sats angitt i tabell:

$5000 \times 3,92$	= 19 600 kroner
$+ 5000 \times 16,81$	= 84 050 kroner
Sum	= 103 650 kroner

I dette tilfellet bruker du alternativ 1 da denne gir lavest tollsats.

Hvis man derimot har en nedsettelse, skal satsen fra nedsettelsen deklarerer som RT 100. I tillegg kommer den «vanlige» toll, dersom du ikke har opprinnelsesdokumentasjon, som gjør at du får en lavere sats eller null-toll.

Dersom summen av toll og råvaretoll til sammen blir høyere enn tolltariffens sats, skal man kun bruke denne tolltariffens sats, og deklarerer den som TL 1. Uten tollnedsettelse brukes også tolltariffens sats.

I eksempelet under er varens vekt 1000 kg og tollverdien 120 000 kroner. Satsen for tollnedsettelse er 6,75 kroner pr. kg.

Alternativ 1 – utregning etter satsene i RÅK-importforskriften

Råvaretoll deklarerer med sats fra tollnedsettelsen og toll deklarerer med sats i prosent av verdien som angitt i vedlegg 1 til forskriften:

$1\,000 \times 5,76$	= 5 760 kroner
$+ 120\,000 \times 25,5 \%$	= 30 600 kroner
Sum	= 36 360 kroner

Alternativ 2 – utregning etter satsene i tolltariffen

Toll deklarerer med sats pr. kg som angitt i tolltariffen:

$1000 \times 31,71$	= 31 710 kroner
---------------------	-----------------

I dette tilfellet bruker du alternativ 2 da denne gir lavest tollavgiftssats (Kilde: www.toll.no)

Landbruksvarer til teknisk bruk kan også få nedsatt tollsats på særskilt grunnlag. For denne typen nedsettelse må det sendes søknad til Tolletaten.

Konkurransesituasjonen til RÅK-industrien og bearbejdede landbruksvarer

I og med at det er Landbruksdirektoratet som forvalter de to ordningene innenfor RÅK, har direktoratet også i oppdrag å overvåke konkurransesituasjonen til RÅK-industrien.

Blant annet er det viktig å følge med på utviklingen i importen av RÅK-varer, for å ha kjennskap til konkurransesituasjonen til norsk RÅK-industri. I tillegg til importstatistikk, følger Landbruksdirektoratet med på prisutviklingen til sentrale råvarer, både nasjonalt og internasjonalt. Det er prisene som er hovedgrunnlaget for å vurdere kompensasjonsbehovet, og dermed for å fastsette satsene i RÅK-tilskudd. Tilskuddssatsene fastsettes minimum én gang i året, normalt gjeldende fra 1. januar.

I tillegg til dette bistår direktoratet Landbruks- og matdepartementet (LMD) med vurderinger om hvilke varer som skal

inngå i vareomfanget i RÅK-tilskudd, innenfor rammene til EØS-avtalens protokoll 3. I denne forbindelse inviteres industrien årlig til å komme med innspill til Landbruksdirektoratet i forkant av disse vurderingene. Dersom vareomfanget skal utvides, vil dette bety redusert «inntekt» i form av toll, som kan medføre et behov for økt bevilgning. Disse bevilgningene må det i så fall bli enighet om i jordbruksforhandlingene.

Egen rapport

Tre ganger i året (hvert kvartal, minus 4. kvartal som utgår til fordel for Markedsrapporten – som oppsummerer den årlige utviklingen) publiserer Avdeling handel og industri i Landbruksdirektoratet en rapport som beskriver konkurransesituasjonen for bearbejdede landbruksvarer.

Her presenteres utviklingen i import og eksport av RÅK-varer, internasjonal prisutvikling for sentrale råvarer og tilskuddsutbetalinger til norsk produksjon av RÅK-varer.

Statistikken for import og eksport er i hovedsak en bearbejding av utenrikshandelsstatistikken til Statistisk sentralbyrå, og de internasjonale prisene er hentet fra norske aktører og fra internasjonale pris-kilder. Oversikten over RÅK-varer som det er søkt om tilskudd for, er hentet fra Landbruksdirektoratet, og gir en oversikt over norsk produksjon for den delen av RÅK-industrien som søker om tilskudd.

For 3. kvartal 2022 ble det blant annet rapportert at:

- Gjennomsnittlig kronekurs mot euro over de tre første kvartalene (10,01) var tilnærmet lik den som ble lagt til grunn ved fastsettelsen av satser i RÅK-tilskudd for 2022 (10,15). Isolert sett har ikke valutakursen påvirket konkurranseevnen for norsk industri målt mot import av RÅK-varer fra EU nevneverdig, så langt i 2022.
- På den andre siden har de fleste råvareprisene i EU steget frem til starten av tredje kvartal før noen priser har gått litt tilbake. Dette har gitt bedre konkurranseevne for norsk RÅK-industri i forhold til da satsene ble fastsatt.

- Det er søkt om prisedskrivning (PNS) for en større mengde ferdigvarer pr. 30. september 2022, enn for samme periode i fjor.
- Ser en bort fra importen av mineralvann og øl, er importert mengde RÅK-varer pr. tredje kvartal 2022 på samme nivå som i tilsvarende periode i 2021.

(Kilde: www.landbruksdirektoratet.no)

Søke om tollnedsettelse

Alle bedrifter som er registrert i Brønnøysundregisteret kan søke om tollnedsettelse. Dette gjøres i Altinn.

Det er produktets varenummer i tolltariffen som avgjør om et produkt er en RÅK-vare, eller ikke, og så lenge man finner varenummeret i vedlegg 1 til RÅK-importforskriften, er produktet en RÅK-vare. Forskjellige markeringer i

vedlegget, avgjør om det må søkes spesielt for produktet, eller om produktet har en fast nedsatt tollsats:

- Det kan søkes om tollnedsettelse for varenummer med +MX1, +MX2, +D1 eller +D2 i kolonnen for varens opprinnelsesland.
- Om varenummeret i vedlegg 1 til RÅK-importforskriften ikke er markert med +MX1, +MX2, +D1 eller +D2 i kolonnen for varens opprinnelsesland, har varenummeret en fast nedsatt tollsats. Disse varenumrene er det ikke nødvendig å søke om tollnedsettelse på.

Hvilke råvarer som er tollbelagt i RÅK-ordningen, finner man informasjon om i vedlegg 2 til RÅK-importforskriften.

Det bør søkes om tollavgiftsnedsettelse når importen finner sted, i og med at toll beregnes på importtidspunktet. Det er

likevel mulig å søke om tollavgiftsnedsettelse med tilbakevirkende kraft.

I søknaden må det oppgis hvilket varenummer i tolltariffen det søkes om nedsettelse på, i tillegg må opprinnelseslandet oppgis fordi dette kan påvirke tollsatsen. Til søknaden må også vedlegges dokumentasjon på innholdet i produktet fra produsenten, som inneholder alle produktets råvarer, det prosentvise innholdet av alle råvarer som er relevante for tollberegningen og råvareinnholdet i produktet på importtidspunktet.

Mer informasjon om råvarepriskompensasjon av varer kan du lese om på www.landbruksdirektoratet.no og www.toll.no

Kilder: www.landbruksdirektoratet.no og www.toll.no

Kreditfradrag – regler til glede og besvær

Kreditfradrag er fradrag i norsk skatt for skatt betalt i utlandet. Reglene om kreditfradrag skal hindre at norske virksomheter¹ blir utsatt for dobbeltbeskatning når de driver internasjonalt. Artikkelen omtaler en rekke problemstillinger som viser både hvordan kreditreglene virker – og ikke virker.

Advokat
Johannes Beck
Ernst & Young Advokatfirma

I første del av artikkelen gis en kort¹ beskrivelse av hovedtrekk i kreditreglene, mens artikkelens andre del tar for seg en rekke problemstillinger med praktiske eksempler. Eksempelene viser hvordan kreditreglene fungerer. Her kommer det også frem problematiske

sider ved reglene som gjør at skattyter av forskjellige grunner ikke får kreditfradrag. Blant annet gjennomgås hva som skjer med selskaper som skattlegges i utlandet samtidig som de har underskudd i Norge og hvordan reglene for beregning av utenlandsinntekten som gir grunnlag for kreditfradrag kan gi helt urimelige utslag. Det foreslås også enkelte punkter hvor reglene burde vært endret slik at de kan fungere etter intensjonen.

De som har befattning med reglene, oppdager fort at de er svært kompliserte og at de på tross av sitt formål ofte ikke løser dobbeltbeskatningssituasjonene. Kreditreglene er et eksempel på at «the devil is in the details».

Hovedtrekk i de internrettslige kreditreglene

Forholdet mellom norsk internrett og skatteavtalene

I norsk internrett er det to typer kreditregler i sktl. § 16-20 til § 16-29 og i

¹ Reglene gjelder også etter omstendighetene for privatpersoner, men disse omtales ikke spesifikt i det følgende.